UDK 616.992.282:616.98

OIV-INFEKSIYASI ANIQLANGAN HOMILADORLARDA QIN MIKROBIOTSENOZI XUSUSIYATLARINI BAHOLASH

Ochilova Umida Tolibovna
Ilmy rahbar : PhD, dots. **Rabbimova Gulnora Toshtemirovna**
Samarqand Davlat tibbiyot Universiteti
ochilovaumidatolibovna@gmail.com

Annotatsiya. *Ushbu statyada OIV-infeksiyalangan homilador ayollarning klinik-demografik profilini (yosh, akusherlik-ginekologik anamnez, OIV tashxisi qo'yilgan muddat, ART davomiyligi va sxemasi, immunodefisit darajasi) tavsiflanadi. OIV-infeksiya (VICH-infeksiya) bilan yashovchi ayollar soni dunyo miqyosida yuqori darajada saqlanib qolmoqda. UNAIDS hisobotlariga ko'ra, 2022-2024 yillarda dunyo bo'yicha 39-41 mln odam OIV bilan yashagan, ularning taxminan yarmi ayollar va qizlardir. Shu sababli OIV-musbat ayollarda klinik demografik omilni o'rganish muhim hisoblanadi.*

Kalit so'zlar: *OIV, UNAIDS, ART, demografik omil, immunodefitit.*

Dolzarbligi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga binoan, 2023-2024 yillarda dunyoda taxminan 1,1–1,2 mln OIV-infeksiyalangan homilador ayollar qayd etilgan, shularning 80-84 % ga yaqini bolaga vertikal yuqishni oldini olish maqsadida antiretrovirus terapiyasi (ART) bilan qamrab olingan (**WHO, 2023-2024**). Shu bilan birga, OIV bilan bog'liq epidemiologik vaziyat Sharqiy Evropa va Markaziy Osiyo mintaqasida, jumladan, O'zbekistonni ham o'z ichiga olgan hududda, gavdalanib borayotgan muammo sifatida qolmoqda. UNAIDS va UNICEF ma'lumotlariga ko'ra, so'nggi yillarda OIV infeksiyasi bilan kasallangan bolalar orasida qurbonlar soni muttasil oshib bormoqda (**UNAIDS, 2023; UNICEF, 2023**).

Vulvovaginal kandidoz (VVC) bakterial vaginozdan keyin vaginitning ikkinchi eng keng tarqalgan sababi hisoblanadi. Reproduktiv yoshdagi ayollarning to'rtdan uch qismi kamida bitta VVC epizodiga ega, Candida albicans VVK holatlarining 85 dan 90% gacha rivojlanishiga olib keladi. Ko'pincha (82-94%) yallig'lanish kasalliklariga xamirturushga o'xshash qo'ziqorinlar sabab bo'ladi : Candida albicans, kamroq (3-10%), boshqa turlari Candida non-albicans qo'ziqorinlari . Rivojlanish uchun surunkali VVC bir qator predispozitsiyalarni keltirib chiqaradigan omillar: uzoq muddatli va nazoratsiz antibiotiklarning o'zgarishi, og'iz kontratseptivlarini qabul qilish va ulardan uzoq muddatli foydalanish, o'rinbosar gormon terapiyasi, tez-tez (4 dan ortiq oyiga bir marta) spermitsidlardan foydalanish, CA I va II turdagi diabet, hipotiroidizm, disbioz agar ayol bo'lsa, vaginal shilliq qavat bir vaqtning o'zida bir nechta jinsiy omillar : bakterial, virusli va protozoal genital traktning infektsiyalari sabab bo'ladi.

Tadqiqot maqsadi: Orttirilgan immuntanqislik virusi aniqlangan homiladorlarda qin mikrobiotsenozi xususiyatlarini o'rganish.

Tekshirish usullari va materiallari: Tekshiruv materiallari Samarqand shahar 3-son tugruq majmuasidan 20 nafar OIV aniqlangan homilador ayollar, 20 nafar OIV manfiy ayollar olindi. Tekshiruv usullari mikroskopiya, IFA , UTT, qin surtmasi, OIV ga express test.

Natijalar. Reproduktiv yoshdagi ayollarning to'rtdan uch qismi kamida bitta VVC epizodiga ega, Candida albicans VVK holatlarining 85 dan 90% gacha rivojlanishiga olib keladi. Klinik jihatdan VVK ning asoratlanmagan va asoratlangan shakllari ajratiladi. OIV infeksiyasi aniqlanmagan homilador ayollar qabul qilingan hollarda almashinuv varagisiz kelganda qabul bo'limida express test o'tkazildi.OIV aniqlangan homiladorlar esa OIV markazi tomonidan y'ollanma orqali berkitilgan hududlar kesimida tugruq xonalarga yollanadi va asosan Samarqand viloyati Urgut ,Tayloq tumanidan tugruq majmuasiga yo'llangan. Har bir ayolda UTT ko'rigi o'tkazilgan. Ko'pincha

(82-94%) yallig'lanish kasalliklariga xamirturushga o'xshash qo'ziqorinlar sabab bo'ladi : Candida albicans, kamroq (3-10%). Qindagi immunitet reaksiyasining aniqlanishi vaginal kandidozga qarshi emlash yoki immunoterapiya usullarini kashf qilish uchun asos boldi. Shilliq qavat infektsiyalarida ta'sir qiluvchi C.albicansning muhim immunodominant antigeni va virulentlik omillari bo lgan aspartil-proteinaz (Sap2) virusomalar bilan yigildi va PEV7 vaktsinasi olindi. Sichqoncha modelida va Pevion tomonidan ayollarda o'tkazilgan klinik tadqiqotda olingan.

Xulosa. Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, OIV sababli inson organizmida immunitet pasayishi sababli infeksion jarayonlar kuchayishi, turli zamburuglar uchun shart-sharoit sabab yuzaga chiqadi. Tashxislashda mikroskopik usul ahamiyati PZR va Bakteriologik usulga ko'ra vaqt jihatdan tezligi aniqlandi. OIV –infeksiyasi aniqlangan ayollarda qin mikroflorasida lactobacillalar kam o'rin tutishi bir qancha patologik holatlarga olib kelishi aniqlandi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. UNAIDS, 2023; UNICEF, 2023.

2. Айрапетян М.С., Авалян В.А., Татарова Н.А. Железодефицитная анемия как фактор риска преждевременных родов // Эффективная фармакотерапия. - 2019. - Т.15. - № 32. - С. 8–10. Алехина А.Г., Блесманович А.Е. Петров Ю.А. Беременность, роды и состояние плода и новорожденного у матерей с ВИЧ-инфекцией // Современные проблемы науки и образования. – 2018. – № 3.

3. Мозалева О. Л., Самарина А. В. Особенности течения беременности и родов у вич-инфицированных женщин //Журнал акушерства и женских болезней. – 2021. – Т. 70. – №. 3. – С. 103-113.

4. Белоконева Т.С., Тезиков Ю.В., Липатов И.С., Агафонова О.В. Ретроспективный анализ течения беременности и ее исходов у женщин с

ВИЧ-инфекцией // Таврический медико-биологический вестник. - 21 (2-2). - 2018. – С. 14-19.

5. Мозалева О. Л., Самарина А. В. Особенности течения беременности и родов у вич-инфицированных женщин //Журнал акушерства и женских болезней. – 2021. – Т. 70. – №. 3. – С. 103-113.